

København 24. april 2023

SPINKRIG OM FORHANDLINGER – DE FORHANDLINGSPOLITISKE ARKETYPER

Hvem forhandler og hvad forhandles der om?

Vi oplever en del gensidige beskyldninger på tværs af regering og oppositionspartier med udgangspunkt i om regeringen forhandler med oppositionspartierne, eller om regeringen blot bruger sit flertal og beslutter selv, hvilket derfor udlægges af både rød og blå opposition som magtarrogance.

Derfor er det relevant at præcisere, dels hvem der forhandler, dels hvad der forhandles om. Foreløbig har vi observeret tre "arketype" af forhandlinger, der træder tydeligere frem, fordi Danmark har fået en flertalsregering hen over midten.

Interne regeringsforhandlinger

Regeringen har fra grundloven, eller gennem delegation i love, ret til at træffe beslutning på en række områder. I ganske mange af disse sager skal regeringen – med udgangspunkt i regeringsgrundlaget – beslutte en politik, der delegerer mandat til en minister, så denne kan manøvrere. Alle regeringens indre dialoger om afklaring af fælles politik, på tværs af de tre regeringspartier, er: "Interne regeringsforhandlinger".

Det samme gælder, når regeringen skal udvikle ny politik eller definere indhold i og rammer for reformer og udspil til løsninger på politiske problemer, der efterfølgende kan forventes at skulle forhandles med forligspartier, oppositionen og/eller fremlægges i Folketinget. Dette forhandles også internt i regeringen og er interne regeringsforhandlinger.

Hvis regeringspartierne har svært ved at nå hinanden i de interne regeringsforhandlingerne, vil der efterfølgende være mindre forhandlingsrum til folketingets partier. Så bliver det udspil, regeringen kommer med, eller det mandat regeringen giver den ansvarlige minister, så smalt, at oppositionspartierne kritiserer regeringen for magtarrogance og siger, at der ikke er noget (nok) at forhandle om.

Åbne forhandlinger

Når regeringen er afklaret og kommer med et udspil til forhandling, lægges dette ofte frem i "åbne forhandlinger". Alle Folketingets partier inviteres til sættemøde i det pågældende ministerium, for at fortælle hvad de synes er godt og skidt, og hvilke ændringer der kan få dem til at være med i en aftale eller et forlig om det pågældende emne. Altså: der forhandles, for at finde kompromis.

Disse forhandlinger er afhængige af at regeringen (fra ovennævnte interne regeringsforhandlinger) giver ministeren et forhandlingsmandat, der er så fleksibelt, at Folketingets partier reelt oplever, at der er noget at forhandle om. Ellers kører der et "blame game" (spin), hvor den samlede opposition bebrejder regeringen for, at der reelt ikke er noget at forhandle om, og at regeringen derfor er magtarrogant, alt imens regeringen bebrejder enkeltpartier for at være uvillige og ikke ønsker at forhandle eller tage ansvar.

Forligsförhandlinger

Interne regeringsförhandlingerne kan også munde ud i udspil, der skal förhandles indenfor et förlig, altså: "Forligsförhandlinger".

Hvis et förlig står til genförhandling, eller hvis regeringen ønsker ændringer i et förlig, skal de øvrige förligspartier med på råd og har i nogen sammenhænge endda vetoret. Den vetoret gælder også overfor partier udenfor förliget, der vil træde ind i förliget. Forligsförhandlinger er således kendetegnet ved at der er en förligskreds, og ikke alle partier derfor er med i förhandlingerne.